

SOC706

Úkol 2: Formulujte výzkumný problém (téma) a výzkumnou otázku svého simulovaného výzkumu

Vypracovaly: Fortinová, Hegedüsová, Kořínková

Téma:

Nezaměstnanost a rekvalifikace ve starším středním věku

Výzkumná otázka:

Jak přistupují dnešní padesátiletí k možnosti ztráty zaměstnání?

„Padesátiletí“? To se opravdu budete zaměřovat čistě na jeden ročník? Či na vyšší střední věk? Pokud to druhé (což doufám), tak je stávající znění otázky zavádějící. Operacionalizaci vybraného věku (zn. Na jaké ročníky se zaměříte) provedete až v jiné části práce, ale rozhodně to nepatří do výzkumné otázky. Dále bych to formulovala trochu obecněji – něco ve stylu „jaké jsou jejich strategie na trhu práce“ - s tím, že upřesnění provedete až v další části práce – kde uvedete, že vás zajímá především problematika ztráty práce u těchto ročníků, jejich strategie k udržení práce atd.

Zdůvodnění výběru tématu:

Na problém zaměstnanosti obyvatel staršího středního věku může být pohlíženo jako na fenomén, který již prošel několika různými fázemi vývoje v celoevropském měřítku, a na jehož řešení proto zatím není jednoznačná odpověď.

Je ovlivněn dvěma důležitými vnějšími vlivy. Za prvé tzv. flexibilizací zaměstnání – povolání jako takové ztrácí svůj dlouhodobý charakter, mění se pracovní náplň či jeho další výkon vyžaduje osvojení nových znalostí a dovedností nebo přímo odlišného přístupu k věci, některá povolání zanikají a vznikají nová, pracovní doba se mění, někteří zaměstnanci pracují jen na částečné úvazky ... , a za druhé demografickým stárnutím populace, které je v současnosti spojováno především s tvorbou nového systému důchodového zabezpečení a se změnou věkové hranice odchodu do důchodu.

V médiích se někdy jako součást komentáře těchto změn objeví i hrubý náčrt změny věkové skladby populace. Při rozhovoru jej pak často lidé ve středním věku komentují jako: „Nebude na nás mít v důchodu kdo vydělávat ...“ V tomto ohledu by jistě stálo za zamyšlení, jak si tito lidé vlastně svůj „důchod“ představují, zda si uvědomují, že výše státního příspěvku bude minimální, a jestli se již rozhodli, jak budou tento problém v budoucnosti řešit, atd.

Předmětem tohoto výzkumu je však období, o kterém, *zdá se, zatím* tolik lidí nepřemýšlejí, tedy věk 50+. Z pohledu zaměstnavatelů se jedná o pracovníky, kteří právě prošli zenitem svých pracovních schopností, ale pokud bude věková hranice odchodu do důchodu prodloužen pro muže i ženy na 65 let, je předpoklad, že tato skupina se bude pracovního procesu účastnit dalších 15 let, se všemi nároky a změnami, které výkon povolání i role zaměstnance přináší.

Zajímá nás tedy, nakolik jsou potencionální zaměstnanci ve věkové skupině 50+ flexibilní (v ČR mohou být postoje této skupiny lidí ovlivněny i hodnotami socializovanými během výkonu povolání v období do roku 1990) : Uvědomují si, že při případné ztrátě zaměstnání budou možná nuceni projít rekvalifikací na naprosto odlišný druh práce? Spoléhají vůbec při zajištění příjmu sami na sebe anebo předpokládají, že jim s pokrytím příjmu pomůže sociální systém státu?¹

¹ Pojmem flexibilita v souvislosti se stárnutím a zaměstnaností se detailněji zabývá 4. číslo Sociologického časopisu, ročník 1998, konkrétně Muffels, Ruud J.A. : „Stárnutí a flexibilizace“. V našem výzkumu bude pojem flexibilita používán ve stejném smyslu.